

az önértetét erősen alátámasztó, sőt annak egyenesen bázisául szolgáló munkáját és ennek gyümölcsét nem a közön, vagy mondjuk a közös hazán való köteles segítség fölemelő tudatával fogja a haza oltárára hozni, hanem a ius murmurandi igénybevételével és ahol csak teheti erős hangsúlyozásával.

Tagadhatatlan, hogy az emberiség existenciájának alapját és nélkülözhetetlen materiális feltételét a falu, a falusi nép munkájának gyümölcse szolgáltatja, de amíg az ekpürosis, a nagy világégés következtében a gazdasági helyzet föl nem borult s a termelés és fogyasztás közötti egyensúly meg nem billent, addig ez a munka, hogy úgy mondjam, nem volt agyonértékelve, valahogy a materializmus és idealizmus közötti értékviszony jellegét tükröztette. Most azonban a helyzet az, hogy nem elég, hogy a falu az ő munkája értékének és becsének, a fentebb említett okoknál fogva, szinte túlzottan a tudatára jutott, de ezt mesterségesen, az egyoldalúság minden kinövésével beteges szertelenségbe taszítják. A bizalmatlanság s a gazdasági helyzet felborultságából eredő, de csaknem evolúciómentesen megduzzadt önértékesség az a két ösztökélő indíték, amely a „farkasszemet nézni“ szerepébe helyezi a falut a várossal szemben.

A szűrő tekintet gócpontjában ott áll a város a maga, mostanában eléggé lenézett, pusztulásra kárhozott értékeivel, anyagi- és máznak minősített szellemi kultúrájával, művészetével, előjogaival s az idők folyamán derekasan bebizonyított vezetésre hivatottságával. És nem egészen alaptalanul azt lehetne mondani, hogy a város ezeknek, ha megvannak tényleg, ha nincsenek, nagyon is érzi a súlyát. Mert amíg ezekről a dolgokról mint hiányzókról lehet beszélni, addig megbecsülhetetlen értékek s így a város szemrehányástól tarthat, ha pedig mint meglevő valóságokat kell elkönyvelni, akkor a destrukcióra való készség elemeiként említetnek. A város fogalmában összefoglalt értékeknek ez az elvonatkoztatott megbecsülése magyarázza azt, hogy amikor a falut felvilágosítják, jobban mondva praetenziókra oktatják, nem az ő saját szerű, nemzetgazdasági hivatásából folyó s azzal szervesen összefüggő fejlődési irányokra és fokokra figyelmeztetik elsősorban és hangsúlyozottan, hanem különös előszeretettel a várossá levés ismérveire kacsintgatnak, a városi élet előnyeire, kényelmi berendezéseire stb. Ezzel azonban ahelyett, hogy kibékítenék egymással a párhuzamos fejlődési irányban egymás mellett szépen megférő várost és falut, a nálunk Magyarországon túlságosan kedvelt politikum kortesfogásainak békét zavaró frázisaival csiklandozzák.

Pedig a valóság az, hogy a nemzetgazdasági, társadalmi, kulturális és politikai életében a városnak is, a falunak is megvan a maga sui generis hivatottsága és jelentősége s ha hivatásköri villongásokkal nem zavarjuk meg sem az egyiknek, sem a másiknak a békés munkáját és fejlődését, hanem a fejlődés menetében mutatkozó szükségszerű egymásrautaltság tényeire mutatunk rá, ha köteles őszinteséggel és hátsó gondolat nélkül a város is teljesíti a kötelességét a faluval szemben s a falu is a várossal szemben s ha ennél továbbmenően mindegyik kész egymásért még áldozatokat is hozni, akkor a konszolidációhoz szükséges lelki harmónia hamarabb és biztosabban fog bekövetkezni. Legyen a falu ezentúl is nedvet szívó erős gyökér és szilárd törzs a nemzeti talajban, a város pedig *organikus* ékes korona.

A tisztviselő-probléma.

Az ezeréves Magyarországra szakadt szerencsétlenség egyik társadalmi osztály helyzetét sem rendítette meg annyira, mint a köztisztviselőké. Nélkülöztek a világháború fájdalmas emlékü éve alatt, mert fizetésük nem emelkedett arányosan a mezőgazdasági termékek és iparcikkek áraival s munkájukat mégis panasz nélkül s önmegtadással végezték. Ha volt társadalmi osztály, mely a világháború kegyetlen éveinek kizsákmányolásáról panaszkodhatott, akkor ez a köztisztviselők osztálya volt. A mezőgazdaság, ipar, kereskedelem duzzadt erszényekkel zárták le a világháború mérlegét, a köztisztviselők éhesen s rongyosan kerültek ki belőle. S most mégis nem a magyar mezőgazdák és vállalkozók jövője került válság elé, hanem a magyar köztisztviselői kar felett húzták meg a lélekharangot.

Pedig a magyar köztisztviselői kar egyik legerősebb támasza volt a nemzeti eszmének. Neveltetése, gondolkozása, érzése egyaránt magyar volt s a legjobban átérezte annak a nagy gondolatnak az igazságát, hogy „itt élned s halnod kell.“ S most, mikor elérkezettnek látszik ama rettentő pillanat, mikor „a sírt, hol nemzet sülyed el, népek veszik körül“, a köztisztviselői kar kerül a sír fenekére s nincs testvéri kar, amely segélyére sietne.

„Produktív“ pályákra utalják s hiába erőltetik a koldusbotot, hogy mások kegyelméből tengesse életét, mert a „produktív“ pályák is telve vannak s a tisztviselői pályán üzleti élelmességet tanulni nem lehetett, már pedig e nélkül produktív pályán boldogulni nem lehet. De különben valósággal improduktív volt a köztisztviselői pálya s csupán az a tisztviselői kar a produktív, amely hasznothajtó vállalatok emelőihez tapad? Hát a köztisztviselői kar, mely a modern állami élet nélkülözhetetlen eleme, nem volt „produktív“ társadalmi osztály? El tudjuk képzelni a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem virágzását jól igazgatott államon kívül? Nagyon furcsán hangzanak ezek a szólások s a proletárdiktatura idealógiájával közeli rokonságban állanak. Vagy tudunk olyan állami berendezkedést elképzelni, amely köztisztviselők nélkül is fennállhat? Ha szemlét tartunk a világ államai felett, nem ott fogjuk a legkevesebb köztisztviselőt találni, ahol a kultúra magas fokon áll, hanem ellenkezőleg a civilizálatlan államokban, ahol keveset törődnek a nagy tömegek jólétével s elégnék tartják, ha a hatalmasok, a vagyonosok jóléte biztosítva van. Csak nem szántuk Magyarországnak azt a szomorú szerepet, hogy a civilizálatlan államokkal kelljen versenyeznie? Meg kell menteni a magyar köztisztviselőt a magyar köztisztviselői pálya számára, ez a kultúra kérdése, mert magas kultúra csupán jól igazgatott államban lehetséges s ez a becsület kérdése, mert a magyar köztisztviselői kar eddigi hazafias munkáját nem szabad büntetéssel meghálálnia az országnak.

Ha a köztisztviselői pályát eddig nem tekintették produktív foglalkozásnak, ez nem a köztisztviselői kar, hanem az elavult közigazgatási szervezet hibája. Évtizedek óta beszélünk közigazgatási reformról s alig végeztünk e téren számottevőt. Olyan közigazgatási ágakat tartottunk fenn és fejlesztettünk, melyek régen elvesztették jelentőségüket s elhanyagoltuk azokat a közigazgatási ágakat, melyek fejlesztését az élet sürgetően követelte. Népjóléti, gazdasági, közegészségügyi közigazgatásunk a kezdet kezdetén áll s községi életünk nem tud egy lépéssel sem előbbre jutni, mert szervezete teljesen patriárhális. A közigazgatási reform tehát az az archimedesi pont, amelyen a köztisztviselői problémát meg lehet és meg kell oldani, de itt eljutot-

tunk a tizenkettedik órához, ha az alkalmat most elmulasztjuk s képzett tisztviselői karunkat szélnek eresztjük akkor a magyar államiság épületének nem jósolunk nagy jövőt, mert azokat a pilléreket távolítjuk el, amelyek a legértékesebbek voltak az állami élet szempontjából.

A városok kongresszusa.

Mikor a kongresszus utolsó állandó bizottsági ülését tartotta (1918. aug. 1-én), akkor még javában folyt a gyilkos háború. Nemsokára az állandó bizottsági ülés után azonban a destruktív sajtó és a radikális irányzat kikezdte állami életünk pilléreit, meglazították a fegyelmet a hadseregben, bujtogattak idehaza s ezzel segítettek dicstelénül befejezni a háborút s felfordítani a rendet.

Az 1918-iki ősz meghozta az operettszerű Károlyi-forradalmat, amit szeretnek a városi elem forradalmának mondani, holott a hivatalos városok teljesen távol tartották magukat az egész forradalomtól. Annyira nem volt részük benne, hogy még csak ülésre sem jött össze a kongresszus bizottsága, hogy ezzel is demonstrálja a Károlyi-féle uralom törvénytelenységét.

Az összehívást akadályozta továbbá az is, hogy városaink nagy része ellenséges megszállás alá került s mert élt bennünk a remény, hogy azok hamarosan felszabadulnak s az ülések az összes városok bevonásával lesznek megtarthatók. Sajnos, arra, hogy ez a megszállás a békeszerződés megkötésével állandósíttatik is, akkor még nem mertünk gondolni sem.

Hogy a Károlyi-forradalomtól a városi polgárság színe-java távol állott, az is mutatja, hogy a polgárság helyzete mind elviselhetlenebbé lett a szociáldemokraták előtérbe lépésével, amit azután betetőzött a proletárdiktatura proklamálása. A proletárdiktatura a polgári elemet meg akarta semmisíteni akkor, amikor gyűlölt mindent, ami „bourgeois” s a sőpredéket, az alsó néposztályt ültette a nyakába.

Ha a Károlyi-forradalom alatt a kongresszus állandó bizottsága tüntetőleg nem jött össze, ezt annál kevésbé tehetta a proletárdiktatura alatt, amikor is a kongresszus helyiségét elrekvirálták, a Városok Lapját betiltották, a kongresszus igazgatóját házkutatással zaklatták.

A proletárdiktatura letörését az oláh megszállás követte. A forgalmi viszonyok ziláltsága, a közlegő nemzetgyűlési választások, a béketárgyalásokhoz eleinte fűzött reménykedések voltak az okai, hogy az állandó bizottsági ülés összehívását az elnökség késleltette. Mikor azonban már a békeszerződésen is túl estünk, az elnökség tovább nem halaszthatta az ülés összehívását.

Folyó évi június 8-án, több mint 22 hónapi vesztelés után, végre összeült az állandó bizottság. Gyász és szomorúság uralkodott a lelkeken, amikor Bódy Tivadar polgármester mélyen szántó, hazafias szép beszédével megnyitotta az ülést. „Az ország jövőjének — úgymond többek között — a munkától kérges kéz. a munkától verejtékező homlok a fundamentuma, Munka és megértés . . . Értse meg a város a falut, értse meg a falu a várost, s értse meg mindenki, aki lelkében és érzésben magyar, hogy csakis a keresztény szeretetben összetartó, egyetértő munkával tudjuk fölépíteni a romokat, tudjuk visszahódítani elvesztett javainkat, tudjuk régi nagyságába visszaállítani földarabolt országunkat.”

Sok derék polgármester hiányzik az állandó bizottság soraiból, akik részint elhaltak, részint nyugalomba vonultak, részint ellenséges megszállás folytán a velünk való érintkezésben akadályozva vannak.

Hiányzanak a felsőmagyarországi, az erdélyi, a délmagyarországi városaink képviselői. A 140 város közül csak 44 városunk van, 96 városunk pedig ellenséges megszállás alatt szenved.

El vannak zárva tőlünk, testvéreiktől. Idegenek, ellenségek rendelkeznek a magyar városokban; csehek, románok, szerbek akarják hasznát venni annak, amit a magyar kultúra alkotott. A békét, amit a hatalmak diktáltak, parancsszóra és ellenállhatatlan kényszer hatása alatt aláírtuk, de szívünkben az összetartozás érzését semmiféle békeokmány ki nem törölheti. Mi magyarnak és testvéreinknek tudjuk az elszakított városainkat ezután is. A kongresszus egy összekötő kapocs lesz az elszakított városaink között. Keressük velük az összeköttetést ezután is és minden törekvésünkkel rajta leszünk, hogy azt a magyarságot, amely elszakított, a magyar nemzet számára megtartsuk.

Szívünk egész részvéte, fájó sóhajunk száll felétek, magyar városok! Megvonhatják közöttünk az új államhatárokat, de az csak az ellenség térképein lesz látható, a magyar városok ezután is ide tartoznak érzésben és lélekben.

A Szent István koronája helyett ott fog lebegni felettetek a magyar Génusz, amely bátorít, erősít benneteket, míg csak el nem jő az a pillanat, amely ismét egyesít bennünket örökre, elválaszthatatlanul.

Változások az állandó bizottság tagjaiban.

Elhunytak: Horváth Kálmán selmecbányai, Muzsnyay Béla hátszegi, Majerszky Béla nyug. nyiregyházi polgármesterek.

Nyugalomba vonultak: Biró Károly szabadkai, Varjassy Lajos aradi, Saára Gyula székesfehérvári, Vajay Károly szatmárnémeti, Makray Mihály nagybányai, Gombos Lajos ceglédi, Mátéffy Ferenc szentesi, Franciscy Lajos nagyszombati és Trajánovits János erzsébetvárosi polgármesterek.

Jankovics Dezső egri polgármester előrehaladott korára való tekintettel lemondott az áll. biz. tagságáról.

Harrer Ferenc dr., a kongresszus alelnöke székesfővárosi alpolgármesteri állásáról lemondván, egyúttal a szervezési szabályzat értelmében leköszönt a kongresszusi alelnöki tisztéről is.

Az állandó bizottság elhatározta, hogy az ellenséges megszállás folytán a megjelenésben akadályozott tagok helyét annak jeléül, hogy az elkapcsolt városokat ezután is az országhoz tartozónak tartja, — nem tölti be.

Az állandó bizottság többi üresedésben levő helyeit a következőkép töltötték be:

Alelnökök lettek: a) a székesfőváros részéről Folkusházy Lajos alpolgármester;

b) a th. városok részéről Szentpáli István miskolci polgármester;

c) a r. t. városok részéről Kiskos István szombat-helyi polgármester.

Az állandó bizottság tagjaiul megválasztottak: Farkas Andor sátoraljaújhegyi, Antony Béla esztergomi, Komjáthy László veszprémi, Bencs Károly nyiregyházi, Thurner Mihály soproni, Antolik Arnold szentendrei, Puky Árpád gyöngyösi, Lovich Ödön gyulai, Kún Árpád mezőtúri, Tenzlinger József pápai és Jambrits Lajos kőszegi polgármester.